

Skatteutskottets yttrande 2021/22:SkU3y

Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund

Till miljö- och jordbruksutskottet

Miljö- och jordbruksutskottet har gett skatteutskottet tillfälle att senast den 17 februari 2022 yttra sig över proposition 2021/22:58 Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund.

Skatteutskottet har beslutat att yttra sig över de delar som rör utskottets beredningsområde, i huvudsak avsnitt 4.2, samt över kommittémotionerna 2021/22:4336 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 5, 2021/22:4335 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 4 samt 2021/22:4337 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 2.

Utskottet delar regeringens bedömningar att det är angeläget att möjliggöra en modell för periodisering och därigenom åstadkomma en mer förmånlig beskattning samt att det bör utredas om intrångsersättning eller löseskilling för naturvårdande ändamål på ett ändamålsenligt sätt kan beskattas inom ramen för systemet med ersättningsfond. Utskottet anser därmed att miljö- och jordbruksutskottet bör avstyrka motionsyrkandena.

I yttrandet finns tre avvikande meningar (M, KD, L) och ett särskilt yttrande (C).

Utskottets överväganden

Bakgrund

Regeringen beslutade den 18 juli 2019 att ge en särskild utredare i uppdrag att undersöka möjligheterna och lämna förslag på åtgärder för stärkt äganderätt till skog, nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av skogsmark samt hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi (dir. 2019:46). Utredningstiden förlängdes till den 30 november 2020 genom tilläggsdirektiv (dir. 2020:63). Utredningen, som tog namnet Skogsutredningen 2019 överlämnade den 30 november 2020 betänkandet Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73).

I budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 23) aviserade regeringen avsikten att lämna en proposition till riksdagen med anledning av Skogsutredningens förslag.

I propositionen behandlas delar av utredningens förslag. Regeringen avser att, efter att ha begärt Lagrådets yttrande, återkomma till riksdagen med förslag som tydliggör bestämmelserna om rätt till ersättning vid avslag på ansökan om tillstånd till avverkning i fjällnära skog.

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att det bör utredas om intrångsersättning eller löseskilling för naturvårdande ändamål på ett ändamålsenligt sätt kan beskattas inom ramen för systemet med ersättningsfond. Vidare bör det enligt regeringen göras en översyn av reglerna om ersättning för naturvårdsavtal i syfte att möjliggöra periodisering genom insättning på skogskonto eller liknande.

Skogsutredningen ger några förslag om ändrad beskattning som regeringen anser att den bör utreda vidare. Regeringen delar bedömningen att skatte-reglerna för ersättningen bör göras mer gynnsamma för att öka incitamenten till formell naturvårdsavsättning. En grundläggande princip i skattesystemet är att alla intäkter i princip bör beskattas. Ersättningen bör därför även fortsättningsvis beskattas, men beskattningstidpunkten bör kunna skjutas på framtiden. Detta innebär att frågan om skattefri intrångsersättning eller löseskilling inte bör utredas.

Regeringen anser att det bör utredas om intrångsersättning eller löseskilling som ges för naturvårdande ändamål på ett mer ändamålsenligt sätt bör kunna beskattas inom ramen för systemet med ersättningsfond. En sådan översyn kan exempelvis gälla den tidsfrist inom vilken en ersättningsfastighet måste förvärvas.

En annan grundläggande princip för beskattningen är att sådana intäkter som de facto är intäkter i en näringsverksamhet också ska beskattas i inkomstslaget näringsverksamhet. Avkastningen från en näringsfastighet är ett exempel på en sådan inkomst. Regeringen gör därför bedömningen att ersättningar för naturvårdsavtal även fortsättningsvis bör beskattas i inkomstslaget näringsverksamhet. Regeringen har dock förståelse för att omedelbar beskattning i inkomstslaget näringsverksamhet av intäkter från avtal som sträcker sig många år in i framtiden kan medföra progressionseffekter som kan upplevas som oönskade av den skattskyldige. Det bör därför enligt regeringen utredas om ersättningen från naturvårdsavtal ska kunna periodiseras på något sätt för att uppnå en skatterättsligt mer neutral beskattning. Uppdraget bör dock inte omfatta ersättning vid nekat tillstånd i fjällnära skog.

Vid översynen ska enligt regeringen bl.a. de villkor som ställs på utformningen för att reglerna ska vara förenliga med EU-rätten beaktas, inklusive reglerna om statligt stöd. Vidare ska risken för skatteundrandragande och den administrativa bördan beaktas.

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:4336 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 5 föreslås att riksdagen ska ge tillkänna för regeringen att den senast den 30 april 2022 ska tillsätta en utredning för att möjliggöra periodiserad beskattning av alla former av ersättningar vid intrång i pågående skogsbruk.

I propositionen föreslår regeringen att det utreds om ersättningar till skogsägare ska kunna beskattas inom ramen för systemet med ersättningsfond, samt att det görs en översyn av reglerna om ersättning för naturvårdsavtal för att möjliggöra periodisering. Syftet är att undvika oönskade progressions-effekter i beskattningen.

Motionärerna delar regeringens bedömning att ersättningarna ska kunna periodiseras, men noterar samtidigt att regeringens formuleringar inte på ett tillräckligt tydligt sätt kommer att styra en framtida utredning i den riktningen. Regeringen har även valt att exkludera ersättning vid nekat avverknings-tillstånd i fjällnära skog. Det senare måste ses mot bakgrund av att regeringen även avser att återkomma till riksdagen med förslag som tydliggör bestämmelserna om rätt till ersättning vid avslag på ansökan om tillstånd till avverkning i fjällnära skog.

Mot bakgrund av den långa tid som regeringen tagit på sig för att presentera en inriktning för skogspolitiken anser motionärerna att det krävs större tydlighet, samt skyndsamhet, i hanteringen av frågor om ersättningar. Motionärerna anser därför att regeringen ska tillsätta utredningen om beskattning av ersättningarna senast den 30 april 2022 samt att utredningen ska omfatta beskattning av alla former av ersättningar vid begränsning av skogsbruk. Utredningen ska syfta till att ge skogsägare stor frihet att hantera ersättningarna antingen för markköp eller för andra syften i sin närings-verksamhet, inklusive utdelning till aktieägarna.

I kommittémotion 2021/22:4335 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 4 föreslås att riksdagen ska ge tillkänna för regeringen att den ska ge uppdrag att ta fram nya modeller för intrångsersättning, skogskonto och biotopskydd före den 30 april 2022.

Regeringen ser behov av en utredning av reglerna om intrångsersättning eller löseskilling för naturvårdande ändamål och om huruvida dessa inkomster kan beskattas inom ramen för systemet med ersättningsfond av naturvårdsavtal. Regeringen ser också behov av en översyn av reglerna för ersättning för naturvårdsavtal, om denna ska kunna periodiseras genom insättning på skogskonto eller liknande.

Enligt motionärerna måste uppdragen ges i närtid och behandlas skyndsamt och bör därför ges före den 30 april 2022.

I kommittémotion 2021/22:4337 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 2 föreslås att riksdagen ska ge tillkänna för regeringen att den bör återkomma med ett detaljerat förslag på en förändring av beskattningen av intäkter från naturvårdande insatser i skogen.

Motionärerna anför att ersättning till skogsägare genom naturvårdsavtal eller löseskilling för naturvårdande ändamål ska kunna periodiseras genom insättning på skogskonto eller liknande. Genom denna ändring i hur intäkter från skogen beskattas är det också enligt motionärerna rimligt att ersättningen till markägare minskas från dagens 125 procent av marknadsvärdet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att de regler som är tillämpliga vid beskattning av ersättning i samband med att naturvårdsavtal ingås mellan staten och skogsägare ofta ger ett ofördelaktigt skattemässigt resultat för skogsägaren. Skogsägaren beskattas omedelbart för hela ersättningen i inkomstslaget näringsverksamhet, trots att ersättningen kan vara hänförlig till en flerårig upplåtelse av mark.

Regeringen har gjort bedömningen att det bör göras en översyn av reglerna om ersättning för naturvårdsavtal för att möjliggöra periodisering genom insättning på skogskonto eller liknande. Utskottet delar regeringens bedömning att det är angeläget att möjliggöra en modell för periodisering och därigenom åstadkomma en mer förmånlig beskattning.

Regeringen har vidare gjort bedömningen att det bör utredas om intrångsersättning eller löseskilling för naturvårdande ändamål på ett ändamålsenligt sätt kan beskattas inom ramen för systemet med ersättningsfond.

Utskottet delar även denna bedömning och föreslår att yrkandena om en förändrad beskattning och om en mer skyndsam hantering ska avstyrkas av miljö- och jordbruksutskottet.

Stockholm den 17 februari 2022

På skatteutskottets vägnar

Jörgen Hellman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jörgen Hellman (S), Niklas Wykman (M), Helena Bouveng (M), Eric Westroth (SD), Sultan Kayhan (S), Ulla Andersson (V), Magnus Stuart (M), David Lång (SD), Patrik Lundqvist (S), Hampus Hagman (KD), Anna Vikström (S), Gulan Avcı (L), Anne Oskarsson (SD), Kjell Jansson (M), Hannah Bergstedt (S), Helena Vilhelmsson (C) och Lorentz Tovatt (MP).

Avvikande meningar

1. Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund (M)

Niklas Wykman (M), Helena Bouveng (M), Magnus Stuart (M) och Kjell Jansson (M) anför:

I propositionen föreslår regeringen att det utreds om ersättningar till skogsägare ska kunna beskattas inom ramen för systemet med ersättningsfond, samt att det görs en översyn av reglerna om ersättning för naturvårdsavtal för att möjliggöra periodisering. Syftet är att undvika oönskade progressionseffekter i beskattningen.

Vi delar regeringens bedömning att ersättningarna ska kunna periodiseras, men noterar samtidigt att regeringens formuleringar inte på ett tillräckligt tydligt sätt kommer att styra en framtida utredning i den riktningen. Regeringen har även valt att exkludera ersättning vid nekat avverknings-tillstånd i fjällnära skog. Det senare måste ses mot bakgrund av att regeringen även avser att återkomma till riksdagen med förslag som tydliggör bestämmelserna om rätt till ersättning vid avslag på ansökan om tillstånd till avverkning i fjällnära skog.

Mot bakgrund av den långa tid som regeringen tagit på sig för att presentera en inriktning för skogspolitiken anser vi att det krävs större tydlighet, samt skyndsamhet, i hanteringen av frågor om ersättningar. Vi anser därför att regeringen ska tillsätta utredningen om beskattning av ersättningarna senast den 30 april 2022 samt att utredningen ska omfatta beskattning av alla former av ersättningar vid begränsning av skogsbruk. Utredningen ska syfta till att ge skogsägare stor frihet att hantera ersättningarna antingen för markköp eller för andra syften i sin näringsverksamhet, inklusive utdelning till aktieägarna. Vi föreslår därför att riksdagen ska regeringen tillkänna att den senast den 30 april 2022 ska tillsätta en utredning för att möjliggöra periodiserad beskattning av alla former av ersättningar vid intrång i pågående skogsbruk.

Detta innebär att vi anser att miljö- och jordbruksutskottet bör tillstyrka motion 2021/22:4336 yrkande 5 (M).

2. Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund (KD)

Hampus Hagman (KD) anför:

Regeringen ser behov av en utredning av reglerna om intrångsersättning eller löseskilling för naturvårdande ändamål och om huruvida dessa inkomster kan beskattas inom ramen för systemet med ersättningsfond av naturvårdsavtal.

Regeringen ser också behov av en översyn av reglerna för ersättning för naturvårdsavtal, om denna ska kunna periodiseras genom insättning på skogskonto eller liknande.

Jag anser att uppdragen måste ges i närtid och behandlas skyndsamt och därför bör ges före den 30 april 2022. Jag föreslår därför att riksdagen ska ge regeringen tillkänna att den ska ge uppdrag att ta fram nya modeller för intrångsersättning, skogskonto och biotopskydd före den 30 april 2022.

Detta innebär att jag anser att miljö- och jordbruksutskottet bör tillstyrka motion 2021/22:4335 yrkande 4 (KD).

3. Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund (L)

Gulan Avci (L) anför:

Ersättning till skogsägare genom naturvårdsavtal eller löseskilling för naturvårdande ändamål ska kunna periodiseras genom insättning på skogskonto eller liknande. Genom denna ändring i hur intäkter från skogen beskattas är det också rimligt att ersättningen till markägare minskas från dagens 125 procent av marknadsvärdet.

Jag föreslår därför att riksdagen ska regeringen tillkänna att den bör återkomma med ett detaljerat förslag på en förändring av beskattningen av intäkter från naturvårdande insatser i skogen.

Detta innebär att jag anser att miljö- och jordbruksutskottet bör tillstyrka motion 2021/22:4337 yrkande 2 (L).

Särskilt yttrande

Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund (C)

Helena Vilhelmsson (C) anför:

För att höga naturvärden ska uppfattas som något positivt för skogsägaren anser jag och Centerpartiet att äganderätten måste stärkas. Punkterna om skogen i Januariavtalet har tillkommit efter en längre periods utveckling inom svenskt skogsbruk där enskilda skogsägare inte längre känner att de har kontroll över sin mark. Detta trots att skogen kan ha brukats i familjen i flera generationer och ska lämnas över till nästa generation när det är dags. Den här utvecklingen är inte bara negativ för produktionen utan skapar också en brist på förtroende för våra myndigheter.

Sedan den statliga detaljstyrningen av skogen upphörde 1993 har det mesta blivit bättre när det gäller skogen. Det svenska skogsbruket har visat att man både kan bruka skog för att möta klimathotet, skapa välfärd och jobb samtidigt som man utvecklar den biologiska mångfalden. Låt oss fortsätta på det spåret genom att säga nej till överstatlighet och ja till den privata äganderätt som skapat den mångfald av skog som vi alla älskar att vara i. Om miljöåtgärder vidtas är det helt centralt att de ekonomiska förutsättningarna skapar likvärdighet.

En översyn av reglerna om ersättning för naturvårdsavtal är en följd av Januariavtalet och de förhandlingar som Centerpartiet har haft med regeringen i syfte att stärka äganderätten. Jag och Centerpartiet står bakom resultatet av detta. Så är också fallet när det gäller frågan om att utreda om intrångsersättning eller löseskilling för naturvårdande ändamål på ett ändamålsenligt sätt kan beskattas inom ramen för systemet med ersättningsfond.